



Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia
**Secretaria de Mesures Penals,
Reinserció i Atenció a la Víctima**

PROTOCOL PER A L'INGRÉS I CLASSIFICACIÓ EN CENTRES PENITENCIARIS OBERTS

**Secretaria de Mesures Penals,
Reinserció i Atenció a la Víctima**

Subdirecció General de Programes
de Rehabilitació i Sanitat

Novembre 2020

PROTOCOL PER A L'INGRÉS I CLASSIFICACIÓ EN CENTRES PENITENCIARIS OBERTS

Índex

1.- Justificació i fonaments jurídics.....	3
2.- Objectius i àmbit d'aplicació.....	5
3.- Requisits d'accés.....	5
3.1 Requisits objectius	6
3.2 Requisits valoratius	7
4.- Procediment	8

1.- Justificació i fonaments jurídics

L'article 72 de la Llei orgànica 1/1979, de 26 de setembre, general penitenciària (LOGP) preveu que la pena de privació de llibertat es pugui complir en diferents règims de vida corresponents als tres graus de classificació. Així mateix, el mateix precepte indica que una persona penada pot ser classificada directament en qualsevol dels graus sense necessitat d'haver passat prèviament pels anteriors i que en cap cas es mantindrà a un intern en un grau inferior quan mereixi estar en un grau superior d'acord amb la seva evolució en el tractament.

L'aplicació d'aquests preceptes legals comporta que un nombre significatiu de persones penades siguin classificades en tercer grau en el moment de l'inici del compliment de la pena, quan s'ha consolidat una integració social positiva i el desistiment de l'activitat delictiva.

En aquests supòsits, els Serveis Penitenciaris, en compliment de la seva missió, han de procurar que els procediments legals i reglamentaris interfereixin el mínim possible amb la consolidació dels factors positius d'integració social com són els vincles socials i familiars, la continuïtat de l'activitat laboral o l'estabilitat personal. Per això, cal comptar amb un procediment àgil de classificació inicial en el que una part de l'avaluació es pugui dur a terme abans de l'ingrés a presó, quan la persona penada compta amb condicions òptimes per complir la condemna en un règim de semilibertat.

Els centres penitenciaris oberts de Catalunya disposen de les condicions orgàniques i funcionals per dur a terme aquestes classificacions inicials, tal com queda recollit en el Reglament d'organització i funcionament dels serveis d'execució penal a Catalunya, (ROFSEPC) aprovat mitjançant el Decret 329/2006, de 5 de setembre.

L'article 104.3 del Reglament penitenciari (RP), aprovat pel Reial decret 190/1996, de 9 de febrer, preveu que interns que no tinguin la quarta part de la condemna puguin ser classificats en tercer grau sempre que concorrin de forma favorable les variables previstes a l'article 102.2 i s'hagi disposat d'un temps d'estudi suficient per a obtenir

un adequat coneixement del mateix. En aquests supòsits es valorarà, especialment, l'historial delictiu i la integració social de l'intern.

Cal tenir en compte que hi ha interns que, per les circumstàncies socials o personals, la trajectòria delictiva o condicions de la pena, requereixen un major temps d'estudi per a la seva classificació. És el cas de persones que han comès delictes amb un alt grau de violència o han de complir llargues condemnes. També quan, junt amb la pena, s'han establert mesures de protecció de la víctima o aquells delictes recollits a l'article 72.5 de la LOGP, en els que cal una especial exigència del requisit d'haver de fer front a la responsabilitat civil.

Així doncs, quan no estan presents aquestes circumstàncies i l'intern ha consolidat un procés d'integració social i desistiment de l'activitat delictiva que es podria veure notòriament perjudicat per l'ingrés a presó, cal adaptar el procés de classificació per tal de donar continuïtat als factors personals, socials i criminològics assolits.

El protocol es basa en uns **principis** d'actuació: **la individualització del tractament** per facilitar l'estabilització i reincorporació del subjecte a la societat en les condicions més favorables possibles i en el mínim de temps necessari; **eficiència en els processos administratius** (la classificació inicial en medi obert és un mitjà per adaptar les condicions del procés de classificació i la intensitat en la intervenció de la mesura privativa de llibertat a les necessitats criminògenes de cada persona penada), **igualtat de drets** (en l'aplicació efectiva d'aquest protocol s'ha de garantir que hi tenen accés totes les persones penades que compleixin els requisits establerts, independentment de les seves condicions personals, socials o de residència); **protocol revisable** (l'aplicació d'aquest protocol s'ha d'avaluar periòdicament per tal d'ajustar de forma òptima els criteris i procediments a la seva finalitat i principis. Amb aquesta finalitat es durà a terme una primera revisió i després de la posada en marxa i, posteriorment, en el termini que es determini a cada revisió)

En conseqüència, mitjançant aquest protocol, s'estableixen els criteris i procediment per a l'ingrés i la classificació inicial en centres penitenciaris oberts

2.- Objectius i àmbit d'aplicació

La finalitat principal del **protocol de classificació inicial en medi obert** és donar continuïtat al procés d'integració social i desistiment del delictes d'aquelles persones penades en que s'ha constatat una consolidació de l'evolució positiva des de la comissió del delictes fins l'ingrés a presó, limitant l'impacte que pot tenir la privació de llibertat en aquests processos.

El Protocol estableix el procediment per tal que els professionals intervinents duguin a terme les actuacions necessàries per realitzar el cribratge previ d'aquelles persones penades que sol·licitin un ingrés voluntari directe en un centre obert i que, posteriorment, els professionals dels centres oberts gestionin l'ingrés i la classificació inicial en un centre obert d'aquelles persones que s'hagi considerat idònies, de conformitat amb el que preveu el RP i la Instrucció 2/2009, sobre la documentació relativa als interns que ingressin en els centres penitenciaris de Catalunya i de les persones que hagin de complir la pena de localització permanent.

3.- Requisits d'accés

Aquest protocol regula la presentació voluntària a un centre obert per a la classificació inicial.

Podran acollir-se a aquest protocol les persones penades a una pena de presó que tenen una ordre judicial d'ingrés o es troben en situació de revocació de la llibertat condicional en els següents supòsits:

- **Amb ordre judicial d'ingrés**

Les persones penades amb una ordre judicial d'ingrés a presó podran ingressar voluntàriament a una unitat de règim obert quan compleixin els requisits que es descriuen a continuació. Cal diferenciar entre els requisits positius i d'exclusió, de manera que **les persones penades hauran de complir tots els requisits positius i cap dels d'exclusió per poder accedir al present protocol.**

- **Amb la llibertat condicional revocada**

Podran ingressar en una unitat de medi obert les persones penades a les que se'ls ha revocat la llibertat condicional al ser condemnades per un delicte comès amb anterioritat al període de compliment actual, i que no assoleixen el requisit de les 2/3 o 3/4 parts de la condemna.

També podran ser objecte d'aquest protocol els alliberats condicionals amb revocació d'aquesta mesura per involució o incompliment d'alguna de les mesures o regles de conducta quan, a criteri de l'equip de Serveis Socials, la persona està en condicions de seguir complint la pena en tercer grau.

En aquest cas, seguirà el mateix procediment del Protocol per a la classificació en centres penitenciaris oberts.

3.1 Requisits objectius

Positius:

- ✓ La persona penada s'ha presentat voluntàriament
- ✓ Primari penitenciari: el penat no ha ingressat mai a presó, exceptuant els dos supòsits següents :
 - Prèviament ha estat a presó preventiva per la mateixa causa o altra de la què ha quedat absolt.
 - Va complir una pena de presó, però l'ingrés actual és per un delicte anterior al darrer compliment.
- ✓ La condemna total imposada és inferior o igual a 5 anys de presó.
- ✓ No es té coneixement que se li hagin incoat diligències judicials en els últims 2 anys
- ✓ Ha abonat la responsabilitat civil, presenta una declaració d'insolvència o està realitzant el pagament fraccionat, amb un compromís, sense l'oposició del Tribunal sentenciador.

- ✓ En cas d'estranger:
 - Permís de residència i treball vigent

Excloents:

- Tenir causes pendents de judici o de recurs.
- Estar condemnat per algun dels següents delictes:
 - Contra la llibertat i indemnitat sexuals
 - Violència de gènere o domèstica
 - Els delictes previstos a l'article 72.5 de la LOGP:
 - Delictes contra el patrimoni i contra l'ordre socioeconòmic de notòria gravetat i hagin perjudicat a una generalitat de persones
 - Delicte contra el dret dels treballadors
 - Delicte contra la hisenda pública i contra la seguretat social
 - Delicte contra l'Administració pública compresos en els capítols V a IX **del títol XIX** del llibre II del Codi Penal
- Estar sotmès a una mesura vigent de protecció a la víctima: prohibició d'apropar-se o comunicar-se amb la víctima, o aquells familiars que dictaminí el jutge.

3.2 Requisits valoratius

Positius:

- Durant el període posterior al delicte, ha mantingut de forma continuada una activitat prosocial.
- Disposa d'habitatge i mitjans de subsistència.
- Compta amb suport social suficient.

- En cas que tingui alguna problemàtica personal, social o de salut, que aquesta es trobi en situació estable.

Excloents:

- L'entorn més immediat de la persona penada és afavoridor de l'activitat antisocial o delictiva.
- Es troba en una situació de crisi personal o social no estable que provoca un alt nivell d'estrès o inestabilitat personal.
- Presenta trets de personalitat o conducta antisocial o psicopatia.

4.- Procediment

El procediment consta de 2 fases:

- a) Fase de cribatge i exploració prèvia: la persona penada es posarà en contacte amb serveis socials d'execució penal i els professionals implicats realitzaran els cribatges i exploracions necessaris per avaluar si reuneix requisits per ingressar en un centre obert per a la seva classificació.
- b) Fase d'ingrés de la persona penada en un centre obert: en cas que reuneixi requisits, la persona penada ingressarà en el centre obert i es procedirà a la seva classificació

Si no reuneix requisits inicials, la persona penada procedirà a ingressar en un centre de règim ordinari.